

ПЛАНУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОВОГО ФОНДУ ГРОМАД

Глазунов О. В., гр. 193-23мОЗ-01

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент **Т. В. Анопрієнко**
Державний біотехнологічний університет

У межах Харківської області у закруті р. Сіверський Донець, переважно у межах Ізюмського району, розташований унікальний лісовий масив із прилеглими ділянками байрачних дібров. Зараз на цих землях господарську діяльність веде ДП «Ізюмський лісгосп», яке займається лісозаготівлею, лісопильним та стругальним виробництвом, торгівлею деревиною та вирощуванням багаторічних культур. Діяльність цього підприємства приносить до місцевих бюджетів немалі надходження, та створює робочі місця. Але неодноразові перевірки прокуратурою виявляли багато порушень, які призводять к знищенню цього унікального природного комплексу. Глобальні кліматичні зміни не дозволяють відновлювати вирублені території. Раніше коефіцієнт відтворення лісу сягав 2: на зрубаний гектар висаджували два. Зараз є проблема приймання земель, тому коефіцієнт знизився до негативних значень, саджанці практично не виживають.

З 01 квітня по 10 вересня 2022 року, територія була під російською окупацією. Оцінити збитки, нанесені окупантами зараз неможливо, в лісі багато замінованих ділянок, але зйомка із застосуванням дронів показує жахливу картину: ліс знищувався гектарами, кругляк використовувался для бліндажів, переправ та опалення. Зважаючи на ці негативні наслідки та проаналізувавши постійну тенденцію зменшення лісових насаджень можна зробити висновки, що згодом просто зникне цей унікальний лісовий масив. Це приведе до знищення великої кількості видів рослин та тварин, що занесені до Червоної книги України та міжнародних переліків рідкісних видів.

Тому доцільним є припинення діяльності ДП «Ізюмський лісгосп» та створення національного природного парку «Ізюмська Лука», територія якого буде розташована в межах трьох адміністративних районів Харківської області – Балаклійського, Ізюмського та Барвінківського. Лісовий масив «Ізюмська Лука» обмежений природним бар'єром – руслом р. Сів. Донець та оточений із усіх боків сільськогосподарськими угіддями, що розділяються лісосмугами та сельбищними територіями (селищ Іванівка, Левківка, Глинське, Руднів, Чепіль, Протопоївка, Завгороднє, Петрівське, Співаківка, Сніжківка, Семенівка, Донецьке, м. Ізюм, селами Кам'янка, Студенок, Синичено, Оскіл). Національний природний парк (НПП) межує на заході з Балаклійським районом, на півночі – з Шевченківським, та Борівським, на сході – з Борівським, на південному

сході – з двома районами Донецької області (Лиманським і Слов'янським), на південному заході – з Донецькою областю та Близнюківським районом Харківської області.

Під НПП планується надати у постійне користування ділянку площею 52 309,1 га з вилученням у землекористувача (ДЛГО «Харківліс») та русло р. С. Донець. Разом площа пропонованого парку становить 52 604,7 га.

З 1984 р. на території, що пропонується для створення національного природного парку «Ізюмська Лука», існує 3 ботанічних заказники місцевого значення загальною площею 400 га.

Українським НДІ екологічних проблем Міністерства екології та природних ресурсів запроєктовано Регіональний ландшафтний парк «Ізюмська Лука». Зараз територія існує у вигляді окремих невеличких ділянок заплави вздовж С. Донця, завширшки від 1 до 3 лісових кварталів. Режим охорони цих земель фактично нічим не відрізняється від режиму решти території (наприклад, тут дозволене полювання, рубки лісу, навіть, можуть призначатися суцільні та вибіркові рубки – за відповідним узгодженням із адміністративними природоохоронними структурами).

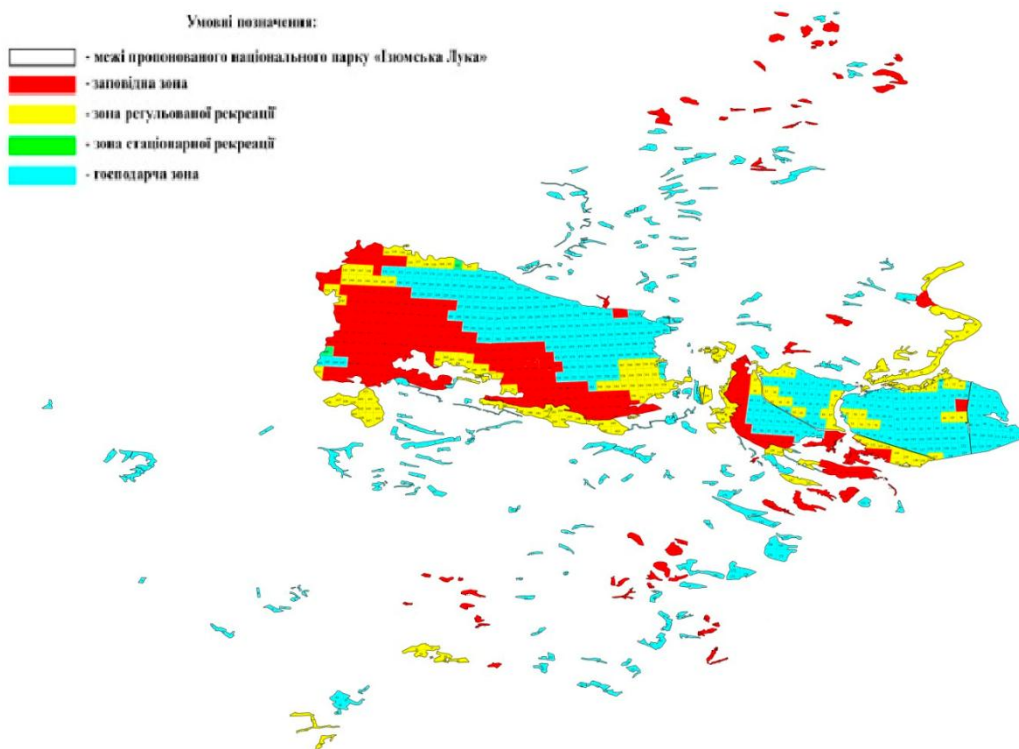

Рисунок 1 – Схема попереднього функціонального зонування національного природного парку «Ізюмська Лука»

Створення НПП призведе до покращення санітарного стану у лісах та на прилеглих територіях внаслідок збільшення чисельності хижих та комахоїдних птахів, амфібій та рептилій, комах-запилувачів рослин (у т. ч. і сільськогосподарських рослин), збільшення кількості рослин-медоносів

аборигенної флори; збільшення чисельності мисливських видів фауни на прилеглих до НПП територіях; збільшення чисельності лікарських рослин, грибів, тощо. Створення НПП сприятиме покращенню захисних властивостей лісових масивів «Ізюмської Луки» (захист ґрунтів від ерозії та кліматичних факторів – суховії, поверхневий змив; водоохоронні функції; рекреаційне значення лісів). До господарчої зони природного національного парку належатимуть землі інших природо користувачів, - здебільшого вони входитимуть у господарську зону парку. Оскільки ці ділянки складають суцільний комплекс із ділянками, відведеними до рекреаційних та заповідних зон парку, раціональний режим землекористування на них створить сприятливі умови для підвищення господарчої продуктивності цих земель, а резервати парку сприятимуть підвищенню ландшафтного, флористичного та фауністичного різноманіття, що також сприятиме підвищенню продуктивності оточуючих земель, зайятих, здебільшого, монокультурами.

Природний національний парк «Ізюмська Лука» стане осередком роботи з екологічного навчання, екскурсійної діяльності, екологічного туризму, центром навчально-виховної роботи в навчальних закладах.

Навчально-просвітницький аспект діяльності природного національного парку має бути одним з основних для формування стилю взаємовідносин людини та дикої природи. У парку відвідувачі отримують інформаційні послуги, що допомагають усвідомити цінність живої природи. Крім того, розвиток «зеленого» сільського туризму несе нові джерела прибутку. Передбачається, що природний національний парк «Ізюмська Лука» стане центром наукових досліджень та здійснення моніторингу природних систем і посяде чільне місце у системі відповідних установ. У цілому у системі об'єктів природно-заповідного фонду України цей національний природний парк значно підвищить гарантовану охорону низки вузько локальних і реліктових рослин та фітоценозів південно-східної частини України. При підвищенні природоохоронного статусу території мають бути розширені зони абсолютної заповідності та рекреаційна, приєднана зона господарчого використання, що зробить парк значимим у загальній екологічній мережі Придонецького екологічного коридору.